

Ordna och Vårda föreningarsarkiven

Nr 2 2012

Besök vår hemsida www.foreningsarkiven.a.se

Konferens för lokala arkivföreningar

Den 6 mars höll Föreningarsarkiven i Stockholms län konferens med de lokala arkivföreningarna i Stockholmsområdet. De organisatoriska formerna ser som bekant lite olika ut i länets kommuner. Dels har vi ju föreningar som också förvarar materialet inom egen hank och stör, dels de som samarbetar med kommunen och förvarar materialet i kommunens arkiv och så slutligen de kommuner där ingen förening finns men där lokala föreningar kan lämna in sitt material till kommunarkivet.

*Göran Johansson, Kommunarkivarie i
Huddinge kommun och f.d styrelseledamot
och en av våra utbildare i FSL under många år.*

Tanken med konferensen var att utbyta erfarenheter av de olika organisationsformerna. FSL:s ordförande Nils-Bertil Nilsson beskrev arkivföreningens roll som en länk mellan de lokala föreningarna och användarna, vare sig dessa är intresserad allmänhet eller forskare. Men också att en förvaring av materialet i kommunens arkiv har klara fördelar vad gäller tillgänglighet och säkerhet. Den kontakt arkivföreningarna kan ha med det lokala föreningslivet mäktar ofta inte kommunarkivarien med – tiden räcker helt enkelt inte till vilket för med sig att insamlandet sker ad hoc

och utan någon genomtänkt struktur. Detta kan inte minst undertecknad intyga. I Huddinge skulle jag gärna se att en fristående arkivförening som förvarar materialet i kommunarkivet, ungefär som fallet är i Södertälje.

Totalt sett bjöd dagen på många intressanta och tänkvärda inlägg. Kanske ska man se de olika sätten att organisera föreningsarkiv som en styrka snarare än som en svaghet och att erfarenhetsutbyten utvecklar verksamheterna oavsett organisationsform.

Göran Johansson

FSLs årsmöte

FSLs årsmöte inleddes med en trevlig guidad tur på Stadsbiblioteket. Då vi hade möjlighet att besöka utrymmen som man normalt inte kommer till och att höra en hel del om hur Gunnar Asplund, en av 1900-talets främsta arkitekter, arbetade med att rita och fundera kring uppförandet och inredningen av Stadsbiblioteket.

Nyvalda i styrelsen Jessica Andersson, Södertälje stadsarkiv, Ingrid Sjölin, IOGT-NTO och Monica Frumerie, Danderyds föreningsarkiv.

Krister Hansson, Regionbiblioteket

Efter det gick vi vidare till Regionbiblioteket, där vi hade själva mötet. Krister Hansson, områdeschef på regionbiblioteket, inledde med att berätta om deras verksamhet.

På mötet deltog ett 40-tal personer som representerade drygt tjugo medlemsorganisa-

tioner/föreningar. Nils-Bertil Nilsson omvaldes som ordförande. I samband med mötet avtackades Göran Johansson, Karin Löfdahl och Ingrid Nilsson som lämnar styrelsen.

Eva Wetterborg

Ett stycke kulturhistoria i Roslagen

I Överlöpe by, Vätö socken ligger gårdarna tätt. Mangårdsbyggnader och ekonomibyggnader blandas med varandra och det är inte helt lätt att veta var en gård börjar och en annan slutar.

I socknen finns en aktiv hembygdsförening där en grupp hembygds- och historieintresserade träffas varje vecka för att arbeta med olika forskningsprojekt. I regi av Föreningsarkiven i Stockholms län engagerades jag vid några tillfällen av hembygdsckirkeln för att berätta om arkivforskning och ge råd och hjälp i deras forskningsarbete. En av gångerna träffades vi hemma hos Torild och Marianne Eriksson i Östergården i Överlöpe.

Gårdens nuvarande byggnader stammar från tidigt 1700-tal utom mangårdsbyggnaden, som är byggd 1812. Den har gått i Torilds släkt i flera generationer. Som då ofta är fallet finns på gården ett spännande gårdsarkiv, som

Saltkar för insaltning av fisk.

speglar gårdens och dess innebyggares historia och liv. Häri ingår lagfarts- och in-teckningsprotokoll, bouppteckningar, skattsedlar, brev och mycket annat. Här finns också ett par hyllmeter handskrivna dagböcker från 1912 och framåt, skrivna av Torilds farfar Walfrid Eriksson, född 1871 och hans son Set Eriksson

Slaktbänk med korg för inälvor.

född 1900. Idag fortsätter sonsonen Torild, född 1928 denna fina tradition.

Torild har skrivit rent alla böcker och även förklarat traktnamn och företeelser, som idag skulle vara oförståeliga för en nutida läsare. Det som gör detta material så intressant är att skribenterna inte bara noterat väder och vind utan också vad som försigick på gården inom arbetslivet samt ekonomiska uppgifter om dagsverken och deras pris, extraanställda per-

möbler, kläder, husgeråd mm men också ett hundraårigt dockskåp och andra leksaker. Så gott som alla föremål kommer från den egna gården.

För den som är intresserad av hur en lantgård drevs på 1800-talet är detta museum rätt plats att besöka. Här finns lantbruksmaskiner helt i trä, jättestora öl- och saltkar (för insaltning av fläsk), verktyg för linberedning, slaktbänk för grisar, årder för potatissättning mm mm.

Marianne har också framkallat bilder från arbetslivet på gården som ger ytterligare färg åt detta museum.

En företeelse som jag inte kände till tidigare, men som jag nu blev varse, var att bönderna strax före sekelskiftet 1900 och in på 1920-, 30-talen upplät sina bostadshus till koloniverksamhet, medan de själva flyttade ut i undantagsstugor eller andra lediga byggnader på gården. Detta gav ett välkommet tillskott av reda pengar i en jordbruksekonomi, som började stagnera under de två första årtiondena av 1900-talet. Till för något årtionde sedan var det inte ovanligt att gamla kolonister besökte Torild och Marianne för att återse sin barndoms sommarviste. Speciellt

Urban Johansson, Torild Eriksson och hans fru Marianne.

soner och deras arbetsuppgifter samt gårdens övriga inkomster och utgifter. Genom dagböckerna kommer man på ett alldeles speciellt sätt den enskilda människan in på livet, som man aldrig gör i de offentliga arkiven.

Förutom dessa arkivhandlingar finns ytterligare en attraktion på gården av ytterligt stort intresse, nämligen ett gårdsmuseum av sällan skadat slag. Det är inrymt i den tidigare ladugården, men ombyggt av Torild, såväl i under- som övervåningen. Att komma in i detta museum är som att flyttas hundra år tillbaka i tiden och ibland längre.

Här finns olika miljöer uppbyggda med

intresse tilldrog sig de gamla torrdassen, där man hade ristat in sina namn i väggarna! På en vägg i museet finns ett dokument som visar att AB Nordstedt och Söner redan 1896 hade förlagt en barnkoloni på gården för de anställdas barn.

När man lämnar detta museum har man två bestående minnen – en fantastisk tidsmaskin som för en till en för alltid svunnen tid och ett oerhört generöst bemötande av två ideellt arbetande entusiaster med känsla för en epok som för alltid gått i graven.

Urban Johansson.

Ordförande har ordet

Nu är sommaren på gång!

För personer som är engagerade i föreningslivet har det varit en jäktig period. De flesta organisationer har ju sina årsmöten, eller som vissa organisationer föredrar att kalla det stämman, på våren. Våra arkivföreningar ute i kommunerna har haft sina årsmöten, vi hade vår stämman den 22 mars på Regionbiblioteket i Stockholm och vår paraplyorganisation Folkrörelsernas Arkivförbund hade sin stämman den 10-11 maj i Lund.

Vid vår egen stämman, som vi kombinerade med ett studiebesök på Stockholms Stadsbibliotek, avlöpte programmenligt. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för året som gått och den verksamhetsplan för 2012 som styrelsen tagit fram godkändes.

Det innebär att vi skall fortsätta med vår kursverksamhet och att anordna konferenser och seminarier. Vi skall stödja kommunarkivarierna i deras arbete med att ta emot föreningsarkiv. Vårt mål är att bilda fler arkivföreningar ute i kommunerna som ett stöd till kommunarkivarierna. Vi skall på alla sätt försöka nå ut med vårt budskap till våra kommuner och distriktsorganisationer. Vill ni se hela verksamhetsplanen 2012 så gå in på vår hemsida.

Vid vårt årsmöte förrättades även val. Karin Löfdahl, Göran Johansson och Ingrid Nilsson hade avlagt sig omval. Tack ni tre för en mycket god insats i FSL! I deras ställe valdes Jessica Andersson, Monica Frumerie och Ingrid Sjölin. Ni är mycket välkomna in i vår verksamhet.

Vid FAs stämman i Lund fastställdes förstas verksamhetsplanen 2012. Bland annat skall kontakterna med forskarvärlden förbättras och arbetet kring Arkivens Dag skall intensifieras för ökad tillgänglighet och synlighet. FA skall också bevaka arkivfrågor på riks- och myndighetsnivån, inte minst viktigt med anledning av den nya kulturbidragsmodellen. Dessa mål har vi i Stockholms län stor nytta av.

Som sagt inledningsvis: Sommaren är på gång. Vid besöket i Skåne stod bokarna i sin vackraste skira skrud och här i Uppland blommar just nu vår landskapsblomma: Kungsängsliljan. Till alla er som arbetar inom vårt verksamhetsområde:

Ha en skön sommar så hörs vi igen till hösten!

Nils-Bertil Nilsson

Ordna och Vårda
föreningsarkiven
ges ut av

Postadress
Stockholms Stadsarkiv
Box 22063, 104 22 Stockholm
Besöksadress
Kungsklippan 6
Tel. 08-508 283 42
Hemsida www.foreningsarkiven.a.se
E-post info@foreningsarkiven.a.se

Ansvarig utgivare
Nils-Bertil Nilsson
Redaktion
Birgitta Biesheuvel, Monica Frumerie,
Nils-Bertil Nilsson, Eva Wetterborg.
Foto Nils-Bertil Nilsson, Urban Johansson,
Eva Wetterborg.
Layout Hoch Original & Design
Manusstopp 30 september 2012